

DECIZIE

23 septembrie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul: Svetlana Filincova

Judecătorii: Maria Ghervas, Dumitru Mardari

Elena Covalenco și Sveatoslav Moldovan

examinând recursul declarat de către reprezentantul Gavriliță Oleg în interesele Procuraturii Generale, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Procuratura Generală în interesele Guvernului Republicii Moldova împotriva Ministerului Mediului și societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” în proces de insolabilitate, intervenient accesoriu Primăria com. Chirca, raionul Anenii Noi cu privire la retragerea perimetrului minier și dreptului de folosință asupra subsolului, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 18 martie 2015, prin care s-a respins apelul declarat de Procuratura Generală și s-a menținut hotărârea Judecătorei Anenii Noi din 02 octombrie 2014, prin care acțiunea a fost respinsă

c o n s t a t ă

La 09 iunie 2010 Procuratura Generală a depus la Curtea de Apel Economică cerere de chemare în judecată în interesele Guvernului Republicii Moldova împotriva Ministerului Mediului și societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir”, intervenient accesoriu Primăria com. Chirca, raionul Anenii Noi cu privire la retragerea perimetrului minier și dreptului de folosință a subsolului.

În motivarea cererii de chemare în judecată Procuratura Generală a indicat că în rezultatul investigațiilor efectuate privind respectarea legislației de către societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” la extragerea zăcămintelor de nisip și argilă din perimetrul minier situat în com. Chirca, raionul Anenii Noi, au fost constatate încălcări ale legislației, fiind prejudiciate interesele autorităților publice locale și cauzate daune mediului înconjurător.

Prin actul de primire-predare nr. 14 din 30 iunie 1975 Direcția Geologie de pe lângă Sovietul de Miniștri al Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești a transmis în folosință industrială asociației de producție „Kolhozstroï” din Anenii Noi zăcămintele de argilă amplasate pe teritoriul com. Chirca.

Prin actul comisiei interdepartamentale din 30 iulie 1990 au fost transmise de la bilanțul Ministerului Industriei și Construcțiilor al Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești la bilanțul trustului „Agropromstroïmaterial” zăcămintele de nisip „Mereni” din raionul Anenii Noi.

În scopul folosirii zăcămintelor minerale, la solicitarea fostelor comitete executive raionale, prin Hotărârea Guvernului nr. 17 din 14 ianuarie 1994 s-au

repartizat 11,07 hectare, inclusiv 7,95 hectare în folosință temporară (pe termen de 5 ani) și 3,12 hectare (0,1 hectare teren arabil, 0,08 hectare pășune și 2,94 hectare alte terenuri) în folosință permanentă din folosința funciară a întreprinderii intergospodărești de producție a cărnii de vită și creștere a juncilor din satul Țîntăreni, raionul Anenii Noi – fabricii intergospodărești Anenii Noi de producere a materialelor de construcție pentru exploatarea carierei de nisip “Mereni” și construcția drumului de acces auto.

Potrivit informației furnizate de Serviciul Relații Funciare și Cadastru raionul Anenii Noi, după expirarea termenului stabilit prin Hotărârea Guvernului nr. 17 din 14 ianuarie 1994, factorii de decizie ai societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir”, succesor de drept al trustului „Agropromstroimateriali”, au continuat să utilizeze terenurile menționate în scopul extragerii nisipului, fără ca termenul de folosință să fie prelungit și fără achitarea plăților pentru folosința acestora.

Conform actelor comisiilor respective ale fostelor comitete executive raionale, ministerele, departamentele și întreprinderile trebuiau să recupereze deținătorilor de terenuri pierderile suportate la repartizarea terenurilor.

După expirarea termenelor de folosință temporară a terenurilor, agenții economici urmau să recultive cu forțe și mijloace proprii terenurile în cauză pentru a fi utilizate conform destinației.

În urma controlului efectuat s-a constatat că societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” nu a îndeplinit condițiile din Hotărârea Guvernului nr. 17 din 14 ianuarie 1994 și în perioada anilor 1999-2006 nu a achitat plățile pentru folosirea terenurilor de pământ ale Primăriei com. Chirca, raionul Anenii Noi.

Societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” nu a întreprins măsuri în vederea schimbării destinației terenurilor de unde au fost extrase zăcăminte minerale utile și scoaterii acestora din circuitul agricol și nu a compensat pierderile corespunzătoare.

Factorii de decizie ai societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” au extras nisip și argilă cu încălcarea normativelor stabilite existând pericolul alunecărilor de teren și prejudicierii mediului înconjurător.

Extragerea argilei contrar prevederilor normative, fără respectarea tehnologiilor referitoare la unghiul de excavație și prezența teraselor cu lățime de 15-30 metri are ca rezultat producerea alunecărilor de teren, șuvoaiile de apă transportând zăcămintele de argilă în grădinile și casele oamenilor.

Activitatea societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” de extragere a zăcămintelor minerale contrar normativelor creează pericol iminent pentru viața locuitorilor din apropierea carierei.

Prin decizia irevocabilă a Curții de Apel Bender din 01 decembrie 2009 s-a recunoscut ca fiind legală decizia Consiliului local Chirca nr. 6/02 din 08 septembrie 2009, prin care s-a interzis agenților economici care exploatează ilegal zăcăminte minerale utile și societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” - decopertarea stratului fertil de pe terenurile Primăriei com. Chirca.

Decopertarea stratului fertil de pe terenuri a fost efectuată fără înștiințarea și acordul Primăriei com. Chirca, raionul Anenii Noi și din acest motiv la 20 aprilie 2010 a fost dispusă începerea urmăririi penale pentru samovolnicie.

Circumstanțele menționate conform art. 31 alin. (1) și (2) Codul subsolului servesc drept temei pentru încetarea dreptului de folosință asupra sectoarelor de subsol, în scopul asigurării securității de stat și protecției mediului înconjurător, precum și în cazurile încălcării legislației cu privire la folosirea subsolului.

Cere Procuratura Generală retragerea de la societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” a perimetrului minier și dreptului de folosință asupra subsolului ce constituie zăcămintele de nisip și argilă din carierele „Mereni” și „Chirca” amplasate în com. Chirca, raionul Anenii Noi (f.d. 2-5, vol. I).

Președintele Curții de Apel Economice a trimis pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Procuratura Generală în interesele Guvernului Republicii Moldova împotriva Ministerului Mediului și societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir”, intervenient accesoriu Primăria com. Chirca, raionul Anenii Noi pentru judecare în fond conform competenței la Curtea de Apel Chișinău (f.d. 191 Vol. I).

Prin hotărârea Curții de Apel Chișinău din 19 decembrie 2012 s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de Procuratura Generală.

S-a retras societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” perimetrul minier și dreptul de folosință asupra subsolului ce constituie zăcămintele de nisip și argilă din carierele „Mereni” și „Chirca” amplasate în com. Chirca, raionul Anenii Noi (f.d. 211-217, vol. I).

Prin procura din 17 februarie 2011 Leancă Liliana a fost împuternicită de societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” să-i reprezinte interesele în instanța de judecată cu dreptul de a ataca hotărârea judecătorească, etc. (f.d. 178, vol. I).

Prin procura din 26 august 2010 Indoitu Andrei a fost împuternicit de societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” să-i reprezinte interesele în instanța de judecată (f.d. 62, vol. I).

La 12 martie 2013 reprezentanții Leancă Liliana și Indoitu Andrei au declarat recurs împotriva hotărârii Curții de Apel Chișinău din 19 decembrie 2012, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii Curții de Apel Chișinău din 19 decembrie 2012 (f.d. 220-225, vol. I).

Curtea Supremă de Justiție prin decizia din 14 august 2013 a admis recursul declarat de societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir”, a casat hotărârea Curții de Apel Chișinău din 19 decembrie 2012 și a trimis pricina la rejudecare la Judecătoria Anenii Noi (f.d. 279-285, vol. I).

Prin hotărârea Judecătoriei Anenii Noi din 02 octombrie 2014 s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Procuratura Generală în interesele Guvernului Republicii Moldova (f.d. 77, 81-86, vol. II).

Prin procura din 27 iunie 2014 Gavriliță Oleg a fost împuternicit de Procuratura Generală să-i reprezinte interesele în instanța de judecată cu dreptul de a ataca hotărârea judecătorească, etc. (f.d. 7, vol. II).

La 24 octombrie 2014 reprezentantul Gavriliță Oleg a declarat în interesele Procuraturii Generale apel împotriva hotărârii Judecătoriei Anenii Noi din 02 octombrie 2014 (f.d. 89-91, vol. II).

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 18 martie 2015 a respins apelul declarat de Procuratura Generală și a menținut hotărârea Judecătoriei Anenii Noi din 02 octombrie 2014 (f.d. 116-123, vol. II).

În motivarea soluțiilor instanțele de judecată au indicat că prin actul Inspectoratului Ecologic de Stat nr. 012506 din 22 aprilie 2010 și alte acte anexate la materialele pricinii se confirmă că a fost verificată existența și amplasarea punctelor de reper și abateri nu au fost stabilite în activitatea societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir”.

Atribuirea perimetrelor miniere și dreptului de folosire a subsolului a avut loc încă în anii 1996-1997, iar Codul funciar și actele normative au fost adoptate ulterior și nu poate fi solicitată sancționarea societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” pentru neîndeplinirea în anii 1996-1997 a unor condiții legale ce au fost impuse abia în anul 2006.

Deciziile Consiliului com. Chirca nr. 6/02 din 08 septembrie 2009 și nr. 2/05 din 23 martie 2010 cu privire la interzicerea decopertării stratului fertil al solului pe terenurile proprietate a administrației publice locale Chirca nu sunt relevante, deoarece din momentul emiterii acestor decizii societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” nu a efectuat lucrări în cariere.

La 12 mai 2015 reprezentantul Gavrilă Oleg a declarat în interesele Procuraturii Generale recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 18 martie 2015 solicitând admiterea acestuia, casarea ambelor hotărâri judecătorești și emiterea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii.

În motivarea cererii de recurs reprezentantul Gavrilă Oleg a indicat că societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” a folosit ilegal terenurile ce aparțineau Primăriei com. Chirca, raionul Anenii Noi în scopul extragerii zăcămintelor minerale utile, nu a respectat normativele prevăzute de lege pentru decopertarea, utilizarea și recultivarea terenurilor, cauzând autorității administrației publice locale și mediului înconjurător prejudicii considerabile.

La 14 iulie 2015 Guvernul Republicii Moldova a comunicat că susține cererea de recurs declarată de Procuratura Generală.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Prin referința depusă la 25 iunie 2015 Ministerul Mediului a solicitat admiterea recursului, casarea ambelor hotărâri judecătorești și emiterea unei noi hotărâri.

La 30 iunie 2015 Primarul comunei Chirca a prezentat decizia Consiliului comunal Chirca în care a comunicat că lasă la discreția instanței soluționarea litigiului.

La 10 iulie 2015, 01 septembrie 2015 și 17 septembrie 2015 societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” a prezentat referințe solicitând respingerea recursului și menținerea hotărârilor judecătorești.

În motivarea referințelor depuse societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” a indicat că Guvernul Republicii Moldova, Ministerul Mediului și nici Primăria com. Chirca, raionul Anenii Noi nu au semnat cererea de chemare în judecată, nu au contestat hotărârile judecătorești.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referințelor depuse, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat în limitele invocate pe baza materialelor din dosar și a referințelor depuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este depus în termen, neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe din următoarele motive.

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Curtea de Apel Chișinău a trimis în adresa părților copia deciziei la 01 aprilie 2015 (f.d. 124 Vol. II).

Astfel, recursul declarat de reprezentantul Procuraturii Generale Gavriliță Oleg la 12 mai 2015 este depus în termen.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. a) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

Din materialele pricinii rezultă că prin actul de primire-predare nr. 14 din 30 iunie 1975 Direcția Geologie pe lângă Sovietul de Miniștri al Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești a transmis în folosință industrială asociației de producție „Kolhozstroi” din Anenii Noi zăcăminte de argilă amplasate pe teritoriul com. Chirca (f.d. 27 Vol. I).

Prin actul comisiei interdepartamentale din 30 iulie 1990 au fost transmise de la bilanțul Ministerului Industriei și Construcțiilor al Republicii Sovietice Socialiste Moldovenești la bilanțul trustului „Agropromstroimateriali” zăcămintele de nisip „Mereni” din raionul Anenii Noi (f.d. 25-26 Vol. I).

În scopul folosirii zăcămintelor minerale, la solicitarea fostelor comitete executive raionale, prin Hotărârea Guvernului nr. 17 din 14 ianuarie 1994 s-au repartizat 11,07 hectare, inclusiv 7,95 hectare în folosință temporară (pe termen de 5 ani) și 3,12 hectare (0,1 hectare teren arabil, 0,08 hectare pășune și 2,94 hectare alte terenuri) în folosință permanentă din folosința funciară a întreprinderii intergospodărești de producție a cărnii de vită și creștere a juncilor din satul Țîntăreni, raionul Anenii Noi – fabricii intergospodărești Anenii Noi de producere a materialelor de construcție pentru exploatarea carierei de nisip “Mereni” și construcția drumului de acces auto (f.d. 26 Vol. II).

Societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir”, în calitate de succesor de drept al trustului „Agropromstroimateriali” a continuat să utilizeze terenurile menționate în scopul extragerii nisipului.

Prin actul Departamentului de Standardizare nr. 279 din 09 septembrie 1996 societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” i s-a atribuit perimetrul minier din satul Chirca pe malul stîng al râului Bîc, raionul Anenii Noi (f.d. 21-22 Vol. I).

Prin actul Departamentului de Standardizare nr. 308 din 27 octombrie 1997 societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” i s-a

atribuit perimetrul minier din satul Mereni pe malul stîng al râului Bîc, raionul Anenii Noi (f.d. 23-24 Vol. I).

La 09 iunie 2010 Procuratura Generală a depus în interesele Guvernului Republicii Moldova cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Mediului și societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir”, intervenient accesoriu Primăria com. Chirca, raionul Anenii Noi cu privire la retragerea perimetrului minier și dreptului de folosință a subsolului (f.d. 2-5 Vol. I).

Prin hotărârea Judecătorei Anenii Noi din 02 octombrie 2014, menținută prin decizia Curții de Apel Chișinău din 18 martie 2015, s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Procuratura Generală în interesele Guvernului Republicii Moldova (f.d. 77, 81-86, 116-123 vol. II).

Judecînd pricina în ordine de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție a constatat că prima instanță și instanța de apel au aplicat corect normele de drept material, procedural și au emis hotărîri legale.

Argumentele invocate de reprezentantul Gavriliță Oleg în interesele Procuraturii Generale în cererea de recurs poartă caracter declarativ și nu pot fi reținute.

Din actele pricinii rezultă că Camera de Licențiere a eliberat societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” licența A MMII nr. 021409 pentru genul de activitate extragerea zăcămintelor minerale cu termenul de valabilitate de la 24 mai 2005 pînă la 24 mai 2010 și prin licența nr. 035036 termenul fiind prelungit de la 06 iulie 2010 pînă la 06 iulie 2015.

Ministerul Economiei a eliberat titularului societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” autorizația tehnică în domeniul securității industriale seria SI-2010 nr. 0289 din 20 mai 2010 valabilă pînă la 20 mai 2015 (f.d. 36 Vol. I).

Conform art. 4 alin. (4) Legea cadastrului bunurilor imobile nr. 1543-XIII din 25 februarie 1998 în registrul bunurilor imobile pot fi înregistrate porțiunile de subsol, obiectivele acvatice separate, precum și plantațiile prinse de rădăcini (plantațiile perene) înființate în conformitate cu normele stabilite de legislație.

Conform pct. 91 din Instrucțiunile cu privire la înregistrarea bunului imobil, aprobat prin ordinul Agenției Relații Funciare și Cadastru nr. 112 din 22 iunie 2005, porțiunile de subsol în calitate de roci deschise se vor înregistra în Registru după regulile de înregistrare a terenurilor. Porțiunile de subsol în calitate de spații subterane se vor înregistra după regulile construcțiilor subterane. Ca documente pentru înregistrarea porțiunii de subsol va servi perimetrul minier și licența.

Așadar, la materialele dosarului nu au fost prezentate probe că societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” i-a fost retrasă licența și că aceasta nu ar avea dreptul să efectueze lucrări de extragere a zăcămintelor minerale.

În cererea de chemare în judecată Procuratura Generală a invocat circumstanțele inserate la art. 31 alin. (1) și (2) Codul subsolului drept temei de încetare a dreptului de folosință asupra sectoarelor de subsol.

Conform art. 31 alin. (1), (2) și (3) Codul subsolului, dreptul de folosință asupra sectoarelor de subsol poate fi limitat, suspendat sau încetat în scopul asigurării securității de stat și protecției mediului înconjurător, precum și în cazurile încălcării legislației cu privire la folosirea subsolului.

Dreptul de folosință asupra sectoarelor de subsol pe teritoriile localităților și zonelor suburbane, obiectivelor industriale, de transport și comunicații, ale zonelor de protecție a apelor poate fi limitat sau încetat de către organele abilitate în cazul apariției unui pericol pentru viața și sănătatea populației, prejudicierii obiectivelor economice sau mediului înconjurător.

Decizia motivată privind limitarea, suspendarea sau încetarea dreptului de folosință asupra sectoarelor de subsol se ia de Ministerul Mediului.

Contrar normelor legale enunțate, înaintînd la 09 iunie 2010 acțiune în instanța de judecată Procuratura Generală nu a prezentat decizia Ministerului Mediului în acest sens, or legiuitorul a prevăzut expres condițiile și modalitatea de limitare, suspendare sau încetare a dreptului de folosință asupra sectoarelor de subsol.

Așadar, prima instanță și instanța de apel corect au conchis asupra necesității respingerii pretențiilor reclamantului Procuratura Generală privind retragerea dreptului de folosință a societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” asupra sectorului de subsol.

În afară de aceasta, conform art. 32 alin. (1) Codul subsolului, dreptul de folosință asupra sectoarelor de subsol poate fi limitat, suspendat sau încetat în cazurile: a) expirării valabilității contractului pentru folosirea sectorului de subsol, inclusiv a contractului de concesiune; b) dispariției necesității de folosire a sectorului de subsol prin acord reciproc dintre beneficiarul subsolului și autoritatea care a acordat dreptul de folosință a sectorului de subsol; c) apariției unui pericol direct pentru viața și sănătatea oamenilor ce activează sau locuiesc în zona de influență a lucrărilor legate de folosirea subsolului; d) imposibilității folosirii sectoarelor de subsol ca urmare a calamităților naturale sau apariției altor situații excepționale; e) apariției necesității de retragere a sectorului de subsol atribuit în folosință în alte scopuri publice, cu compensarea cheltuielilor efectuate; f) lichidării sau reorganizării persoanei juridice beneficiară a sectorului de subsol, cu excepția cazurilor prevăzute la art.30; g) încălcării considerabile a clauzelor contractului pentru folosirea sectorului de subsol, inclusiv nerespectării măsurilor de folosire rațională și protecție a sectorului de subsol atribuit în folosință; h) neachitării plăților pentru folosirea subsolului în termenul stabilit de legislația fiscală; i) nefolosirii sectorului de subsol conform destinației de către beneficiarul lui fără motive întemeiate pe parcursul a doi ani; j) folosirii sectorului de subsol necorespunzătoare destinației, abaterii de la proiectele tehnice (tehnologice) și de la planurile de dezvoltare a lucrărilor miniere; k) încălcării tehnologiei de prelucrare a materiei prime minerale, ce cauzează pierderi ale acesteia.

Articolul 32 alin. (2) Codul subsolului prevede că dacă beneficiarul subsolului nu este de acord cu hotărîrea privind limitarea, suspendarea sau încetarea dreptului de folosință asupra sectorului de subsol, acesta este în drept să o conteste pe cale judiciară.

Conform art. 33 alin. (1)-(6) Codul subsolului, (1) încetarea dreptului de folosință asupra sectoarelor de subsol, în cazurile prevăzute la art.32 alin.(1) lit.a) și b), trebuie să fie declarată de către beneficiarul subsolului în scris autorității, care a acordat dreptul de folosință asupra sectorului de subsol, nu mai târziu decît cu 6 luni înainte de încetarea folosirii subsolului.

(2) În cazurile prevăzute la art.32 alin.(1) lit.c), d) și f), folosirea subsolului încetează după adoptarea de către autoritatea competentă a deciziei respective, cu

notificarea în scris a beneficiarului subsolului, iar în cazul prevăzut la lit.e) – nu mai târziu decât cu 6 luni înainte de încetarea folosirii subsolului.

(3) În cazurile prevăzute la art.32 alin.(1) lit.g)-k), decizia privind încetarea dreptului de folosință asupra sectorului de subsol poate fi luată de către organul competent, după 3 luni de la data primirii de către beneficiarul subsolului a notificării scrise privind încălcările comise de el, dacă în termenul indicat beneficiarul subsolului nu a înlăturat aceste încălcări.

(4) În cazul încetării înainte de termen a dreptului de folosință asupra sectorului de subsol, se efectuează lichidarea sau conservarea excavațiilor miniere, obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile, în modul prevăzut la art.67.

(5) Dacă folosirea sectorului de subsol a încetat în conformitate cu prevederile alin.(1) și (3), cheltuielile de lichidare sau conservare a excavațiilor miniere, a obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor minerale utile le suportă beneficiarul subsolului.

(6) Dacă folosirea sectorului de subsol a încetat în conformitate cu alin.(2) din lipsă de vinovăție a beneficiarului sectorului de subsol, cheltuielile de lichidare sau conservare a excavațiilor miniere, a obiectivelor și construcțiilor subterane nelegate de extragerea substanțelor utile le suportă statul ori noul beneficiar al sectorului de subsol.

Așadar, din sensul normelor legale citate rezultă că la înaintarea acțiunii în judecată privind retragerea perimetrului minier și a dreptului de folosință asupra subsolului urmează a fi respectată atât procedura, temeiurile în baza cărora pot fi retrase, cât și competența autorității publice care poate iniția și înainta atare cereri.

Argumentele Procuraturii Generale că societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” a adus prejudicii intereselor autorității publice locale și a cauzat daune mediului înconjurător nu pot fi reținute.

Departamentul Standardizare și Metrologie a Agenției Naționale pentru Supraveghere Tehnică în actul nr.94-A a expertizei de Stat a proiectului de corectare, de exploatare și recultivare a carierii de nisip pentru construcții din zăcămintul „Mereni” (sectorul SA „Anchir” obiect nr.2983) din 21 decembrie 2004 nu a indicat despre careva încălcări admise de societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” (f.d.32-33, Vol.I).

Din actul expertizei de stat a proiectului exploatarei zăcămintului din Chirca nr. 111 din 25 februarie 2005 rezultă că proiectul corespunde normelor și reflectă toate cerințele (f.d.34-35, Vol.I).

Prin actul Inspectoratului Ecologic de Stat nr.012506 din 22 aprilie 2010 privind inspectarea îndeplinirii cerințelor privind protecția mediului se confirmă că au fost verificate existența și amplasarea punctelor de reper, în urma cărora abateri nu s-au depistat, fiind stabilită lipsa încălcărilor în activitatea societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” (f.d.80, Vol.I).

Din scrisoarea Ministerului Mediului nr.01-07/820 din 03 mai 2010 rezultă că în urma efectuării verificărilor la societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” încălcări în procesul de exploatare a sectoarelor de subsol atribuite în folosință pentru valorificare industrială nu au fost depistate (f.d.81, Vol.I).

Întreprinderea de Stat Centrul Tehnic pentru Securitate Industrială și Certificare a eliberat Avizele expertizei privind securitatea industrială nr. 3315 din 11 mai 2010 și nr. 3378 din 20 mai 2010 pentru cariera s. Mereni și Chirca, raionul

Anenii Noi în care a constatat că activitatea societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” corespunde cerințelor securității industriale pentru desfășurarea proceselor tehnologice de extragere la suprafață a nisipului și argilei (f.d. 241-242 Vol. I).

Primarul satului Chirca, specialistul reglementării regimului proprietății funciare și reprezentantul Oficiului Cadastral Teritorial Anenii Noi au întocmit actul de control nr. 1 din 23 septembrie 2009, prin care au constatat că societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” la cariera de nisip a folosit ilegal o suprafață de 2,0 ha (f.d. 17 Vol.I).

Societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” a contestat în instanța de judecată actul nominalizat.

Prin hotărârea Judecătoriei Anenii Noi din 28 decembrie 2010 s-a admis acțiunea depusă de societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” și s-a anulat actul de control nr. 1 din 23 septembrie 2009, privind folosirea rațională și suficientă a terenurilor proprietate publică și anume planul suprafeței decopertate ilegal de către societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” din ziua întocmirii (f.d. 118-120 Vol. I).

Prin hotărârea Judecătoriei Anenii Noi din 24 decembrie 2010 s-a admis acțiunea depusă de societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” și s-a anulat actul administrativ de control întocmit de Inspectoratul Ecologic Anenii Noi din 08 iulie 2010 motivînd că societatea activează în mod legal și că nu au fost depistate abateri în domeniul extragerii zăcămintelor minerale (f.d.121 Vol. I).

În conformitate cu art. 123 alin. (2) Codul de procedură civilă, faptele stabilite printr-o hotărîre judecătorească irevocabilă într-o pricină civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sînt obligatorii pentru instanța care judecă pricina și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte pricini civile la care participă aceleași persoane.

Din Actul de control a Direcției control geologic și supraveghere minieră nr. 336/09 din 03.02.2010, rezultă că la solicitarea Procuraturii Anticorupție și a Procurorului General Adjunct a fost formată o comisie de lucru cu participarea Inspectoratului Ecologic de Stat, Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale și Agenției de Stat Relații Funciare și Cadastru fiind efectuate măsurări cadastrale de către o companie română „P.F. Melinte Dragoș-Mihai” care a constatat că activitatea societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” și cariera de nisip „Mereni” a fost realizată cu abateri.

Conform art. 5 Legea nr. 778-XV din 27 decembrie 2001 cu privire la geodezie și cartografie, subiecți ai relațiilor juridice în domeniul activității geodezice și cartografice sînt: Republica Moldova; autoritățile administrației publice care, în limitele competenței lor, reglementează activitatea geodezică și cartografică; persoanele fizice și juridice care sînt beneficiari sau executanți ai lucrărilor geodezice și cartografice, precum și cele care comercializează producția geodezică și cartografică; cetățenii străini, persoanele juridice din alte state, organizațiile internaționale, statele străine, care pot fi doar beneficiari. Persoanele fizice și juridice, inclusiv cele străine, participă la acțiunile din domeniul activității geodezice și cartografice în condițiile prezentei legi.

Conform art. 8 lit.f) al aceleiași Legi, Agenția Relații Funciare și Cadastru efectuează, prin intermediul Inspectoratului de Stat pentru Supravegherea Geodezică,

Tehnică și de Regim în limitele competenței sale, atribuții în domeniul standardizării, metrologiei și certificării, asigurarea măsurărilor geodezice, verificarea și standardizarea mijloacelor geodezice de măsurat, certificarea produselor geodezice, cartografice și geoinformative, controlul metrologic și supravegherea în domeniu.

Din normele legale citate rezultă expres că măsurările cadastrale urmează a fi efectuate de Agenția Relații Funciare și Cadastru, prin intermediul Inspectoratului de Stat pentru Supravegherea Geodezică, Tehnică și de Regim.

Așadar, măsurările cadastrale efectuate de compania română „P.F. Melinte Dragoș-Mihai” și concluziile expuse nu pot fi reținute, or aceasta nu dispune de competența necesară pentru efectuarea măsurărilor și constatărilor.

Argumentele Procuraturii Generale că societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” a efectuat ilegal lucrări de decopertare a stratului fertil de pe terenuri fără înștiințarea și acordul proprietarului Primăria comunei Chirca pe care motive la 20 aprilie 2010 Procuratura Generală a dispus urmărirea penală în baza art. 352 alin. (1) Codul penal pentru samovolnicie nu pot fi reținute.

Or, Procuratura Generală nu a prezentat probe privind finalitatea dosarului penal supra indicat precum și faptul dacă a fost sau nu dovedită samovolnicia societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir”.

Argumentele Procuraturii Generale că societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” nu are încheiat contract privind deținerea sectoarelor de subsol cu autoritatea publică sunt declarative și se combat cu actele pricinii.

Societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” a încheiat cu Primăria comunei Chirca, raionul Anenii Noi contract de arendă pentru folosirea terenurilor ocupate de cariere nr.40 din 23 mai 2000 (f.d.86 Vol.I), contract de arendă nr.63 și contract de arendă nr. 68 din 26 aprilie 2001 (f.d.89-90 Vol.I), contract de arendă nr.58 din 18 iunie 2002 (f.d.88 Vol.I), contract de arendă nr.83 din 18 iunie 2002 (f.d.87 Vol.I) și contract de arendă nr.48 din 18 iunie 2003 (f.d.85, Vol.I).

Ulterior, Primăria comunei Chirca, raionul Anenii Noi a încheiat cu societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” contractul de arendă a terenurilor nr. 3 din 28 iunie 2006 și acordul adițional din 17 mai 2008, privind arenda terenurilor nr. cadastrale 1018207215 și 1018207216 care expira la 28 iunie 2009 (f.d. 43-50 Vol. I).

În pct. 2 al Acordului adițional din 17 mai 2008 părțile au convenit asupra modificării termenului valabilității contractului de arendă cu încetarea acestuia în anul 2035 și nu 2009 cum era convenit inițial (f.d. 50 Vol. I).

Ministerul Mediului a încheiat cu societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” contractele pentru folosirea sectoarelor de subsol nr. 08 și nr. 09 din 29 iunie 2010 privind arenda terenurilor sector de subsol zăcămintul de argilă pentru producerea cărămizii „Chirca” și sector de subsol zăcămintul de nisip „Mereni” (f.d. 29-32 Vol. II).

Prin ordinul Ministrului Mediului nr. 76 din 01 august 2011 s-a revocat dreptul de folosire a sectoarelor de subsol acordate prin contractele nr. 08 și nr. 09 din 29 iunie 2010 (f.d. 37 Vol. II).

Ministrul Mediului prin ordinul nr. 106 din 10 noiembrie 2011 a dispus că ordinul nr. 76 din 01 august 2011 produce efecte juridice începînd cu 10 noiembrie 2011 (f.d. 38 Vol. II).

Societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” a depus acțiune în judecată împotriva Ministerului Mediului privind anularea ordinelor nr. 76 din 01 august 2011 și nr. 106 din 10 noiembrie 2011, iar prin încheierea Curții de Apel Bender din 19 mai 2014 a fost suspendată acțiunea acestor ordine (f.d. 34 Vol. II).

Așadar, contractele de atribuire a sectoarelor de subsol zăcămintul de argilă pentru producerea cărămizii „Chirca” și sector de subsol zăcămintul de nisip „Mereni” sunt în vigoare.

Camera de Licențiere prin actul de control nr. 02/136 din 04 aprilie 2011 privind respectarea condițiilor de licențiere la societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” a concluzionat că încălcări și abateri nu au fost constatate (f.d. 25 Vol. II).

Comisia mediului și schimbări climatice a Parlamentului Republicii Moldova a constituit subcomisie pentru efectuarea controlului parlamentar cu privire la utilizarea substanțelor minerale utile la care s-a examinat petiția societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” expediind scrisoarea CMS nr. 335 din 05 decembrie 2011 în adresa Guvernului, Ministerului Mediului, Procuraturii Generale și Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (f.d.235 Vol. I).

În scrisoarea CMS nr. 335 din 05 decembrie 2011 subcomisia pentru efectuarea controlului parlamentar cu privire la utilizarea substanțelor minerale utile a indicat că IPOT a transmis scrisoarea nr. 01-6-10/1309 din 09 noiembrie 2011, prin care a informat că a efectuat controlul și că își menține în vigoare avizele nr. 01-6/10/937 din 22 iulie 2010, nr. 01-6/10/1037 din 01 septembrie 2010, prin care a confirmat că lucrările de exploatare a zăcămintelor de nisip și argilă de către societatea pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” s-au efectuat în limitele perimetrelor miniere (f.d.236-240 Vol. I).

Prin scrisoarea nominalizată președintele subcomisiei pentru efectuarea controlului parlamentar cu privire la utilizarea substanțelor minerale utile a Comisiei mediului și schimbări climatice a Parlamentului Republicii Moldova a solicitat adresatilor să verifice legalitatea efectuării controalelor și întocmirii actelor/rapoartelor de către AGRM, CNEJ, IPOT și veridicitatea acestora; legalitatea revocării de către Ministerul Mediului a contractelor nr. 08 și nr. 09 din 29 iunie 2010; dacă au fost aplicate sancțiuni societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” pentru încălcările depistate înainte de revocarea contractelor de arendă; dacă în urma controalelor efectuat de AGRM în anii 2010, 2011 la obiectivele de folosire a subsolului au fost depistate încălcări a perimetrului minier la alți agenți economici și la care dintre ei au fost revocate contractele (f.d.236-240 Vol. I).

La 11 august 2011 Camera de Licențiere a adresat Comisiei mediului și schimbări climatice a Parlamentului Republicii Moldova scrisoarea nr 01/1175, prin care a comunicat despre lipsa temeiurilor legale pentru retragerea licenței seria A MMII nr. 035036 din 06 iulie 2010 eliberate societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” pentru genul de activitate „extragerea zăcămintelor minerale” (f.d.249 Vol. I).

Prin adresa nr. 01-07/1227 din 22 iunie 2010 Direcția generală urmărire penală a Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției a fost informată că colaboratorii Agenției pentru Geologie și Resurse Minerale au efectuat lucrări de

ridicări topografice și că nu au fost depistate încălcări cu ieșire din limitele terenului atribuit societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” (f.d.254 Vol. I).

Astfel, din considerentele menționate și avînd în vedere că prima instanță și instanța de apel au aplicat corect normele de drept material, procedural și au emis hotărîri legale, iar argumentele invocate de reprezentantul Gavriliță Oleg în interesele Procuraturii Generale poartă caracter declarativ și nu au suport legal, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul și de a menține decizia Curții de Apel Chișinău din 18 martie 2015 și hotărârea Judecătoriei Anenii Noi din 02 octombrie 2014.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a), art. 445 alin. (3) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e

Se respinge recursul declarat de reprezentantul Gavriliță Oleg în interesele Procuraturii Generale.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 18 martie 2015 și hotărârea Judecătoriei Anenii Noi din 02 octombrie 2014, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de depusă de Procuratura Generală în interesele Guvernului Republicii Moldova împotriva Ministerului Mediului și societății pe acțiuni pentru producerea materialelor de construcție „Anchir” în proces de insolabilitate, intervenient accesoriu Primăria com. Chirca, raionul Anenii Noi cu privire la retragerea perimetrului minier și dreptului de folosință asupra subsolului.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte,
Judecătorul:

Svetlana Filincova

Judecătorii:

Maria Ghervas

Dumitru Mardari

Elena Covalenco

Sveatoslav Moldovan